

ВІДГУК

офіційного опонента

професора кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І. А. Зязюна
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка,
доктора педагогічних наук, доцента **КОНОНЕЦ Наталії Василівни**

на дисертацію **У Яньчан** на тему:

«Управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР»,

подану на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»
галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Кардинальні зміни в управлінській сфері упродовж останніх десятиліть безпосередньо вплинули на розвиток вищої освіти в КНР, посиливши вимоги до якості менеджменту в коледжах. З метою адаптації до нових соціоекономічних умов вищі політехнічні коледжі КНР – як базові платформи підготовки практичних кадрів – трансформують власні освітні концепції, модернізують управлінські структури та підвищують конкурентоспроможність випускників. Досвід КНР унаочнює успішну розбудову гнучких моделей управління, що базуються на цифровізації, дуальній освіті та тріаді «освіта – наука – виробництво», де гарантом стабільності виступає міцна правова база.

У контексті інтеграції України до європейського освітнього простору аналіз китайських управлінських моделей відкриває нові перспективи для модернізації вітчизняної фахової передвищої та вищої освіти, оптимізації навчання та подолання розриву між освітніми послугами й ринком праці. Отож, дослідження робить вагомий внесок у порівняльну педагогіку та теорію освітнього менеджменту.

Оскільки педагогічні аспекти управління підготовкою фахівців у політехнічних коледжах КНР досі не знайшли належного відображення у науковій літературі, обрана тема характеризується високим ступенем актуальності та новизни, а сама дисертація є своєчасним і практично значущим науковим доробком.

Тема дисертації є складником комплексної програми науково-дослідної роботи кафедри педагогіки Національного університету біоресурсів і природокористування України за темою «Теоретико-методичні основи навчально-виховної роботи у природоохоронних та аграрних вищих навчальних закладах» (номер державної реєстрації 0115U003561).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки і рекомендації, подані у дисертації У Яньчан, є ґрунтовними, що підтверджується коректним визначенням дослідницького апарату, поєднанням теоретичних, порівняльно-аналітичних і прогностичних методів, а також методів класифікації, систематизації та концептуального моделювання. Обґрунтованість дослідження У Яньчан визначається також опрацюванням різнобічної джерельної бази, що дозволило дисертанту всебічно обґрунтувати наведені у роботі наукові результати і пропозиції, що виносяться на захист. Позитивне враження складає логічна структура (зміст розділів дисертації відповідає темі, засвідчує досягнення поставленої мети та розв'язання завдань, що висвітлені у логічній послідовності) та інформативність роботи. Загалом, отримані результати і висновки дисертації не викликають сумніву. Аналіз тексту дисертації та змісту публікацій У Яньчан дають змогу констатувати наукову обґрунтованість і достовірність представлених результатів.

У першому розділі автор здійснює ґрунтовне теоретичне осмислення сучасних векторів розвитку менеджменту професійної підготовки студентів у Китаї. На підставі узагальнення теоретичного підґрунтя та практичного досвіду розробленості окресленої проблеми У Яньчан виокремлено ключові тенденції в системі управління підготовкою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР. Насамперед, це стратегічність, що виявляється в удосконаленні нормативно-правової бази, оновленні концепцій та освітніх програм, а також диверсифікація, пов'язана з модернізацією джерел фінансування та інвестування. Не менш важливими векторами визначено цифровізацію управлінських і безпосередньо навчальних процесів та компетентнізацію, що передбачає цілеспрямоване формування професійних якостей керівників, викладачів і студентів через призму підприємницького, ідейно-політичного, міжнародного, мотиваційного й позитивно-психоедукаційного підходів. Останньою тенденцією виступає контрольованість, спрямована на посилення внутрішніх і зовнішніх систем оцінювання якості освіти. Усі наявні результати наукових пошуків у рамках цієї проблематики було структуровано та схарактеризовано крізь призму базових функцій менеджменту – від планування й організації до мотивації, керівництва й підсумкового контролю.

Автором детально схарактеризовано нормативно-правову базу, що регулює дотримання сучасних тенденцій управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР: кодекси, закони, розпорядження, положення, правила, концепції, програми та плани розвитку тощо.

Хотілося б відзначити послідовність і достатню наукову виваженість представлення понятійно-категоріального апарату дослідження, в рамках якого набули уточнення такі поняття, як: «освіта», «система освіти», «вища освіта у КНР», «управління освітою», «управління вищою освітою у КНР», «вищі політехнічні коледжі КНР», «майбутні спеціалісти у вищих політехнічних коледжах»; «управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР». Запропоноване дисертантом трактування поняття «управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР», базується на порівняльній характеристиці сутності цього поняття, представлений у наукових дослідженнях КНР та України.

Другий розділ містить глибокий, комплексний аналіз практичного досвіду управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР. Проведений аналіз психолого-педагогічних досліджень дав автору підстави узагальнити структуру моделей управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР. Безумовного схвалення заслуговує схарактеризований досвід застосування цифровізації та гнучких моделей управління освітою майбутніх здобувачів у вищих професійних коледжах КНР та виокремлення рівнів системи управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР: макрорівень, мезорівень, мікрорівень, індивідуальний рівень.

До здобутків автора варто зарахувати визначення структури та компонентів синергійно-інтегрованої моделі управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР, характерною рисою якої є створення єдиної, багаторівневої системи, в якій кожен рівень взаємодіє з іншими, утворюючи постійний обмін інформацією та адаптаційними сигналами для підвищення ефективності та персоналізації освітнього процесу.

Одним із важливих результатів роботи є виокремлення етапів трансформації моделі управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР. Вказані етапи відображають системне вдосконалення форм та методів управління.

Вартими уваги є уточнення дисертантом цілісних механізмів ефективного функціонування схарактеризованої моделі досліджуваного процесу: формування регуляторного середовища ефективного функціонування; організаційне перепроєктування внутрішнього середовища закладів освіти; створення інтегрованого цифрового середовища управління; застосування сучасних інструментів управління результативністю освіти; інституціоналізація взаємодії із зовнішніми партнерами; впровадження інструментів підтримки індивідуальних освітніх траєкторій майбутніх спеціалістів; розвиток управлінського потенціалу; побудова замкненого циклу управління.

Третій розділ дисертації має компаративний характер. Автор порівнює сучасний стан управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР та в закладах фахової передвищої й вищої освіти України.

Узагальнення результатів компаративного аналізу сутнісних характеристик, переваг та обмежень компонентів управлінських моделей у зазначених закладах вищої освіти КНР дало змогу автору констатувати, що їх домінантною ознакою є глибокий синергетичний зв'язок освітнього процесу з реальними економічними суб'єктами, профільними відомствами та індустріальним сектором. Зіставлення чотирьох моделей менеджменту підготовки фахівців у вищих політехнічних коледжах КНР підтвердило, що кожна з них репрезентує специфічний формат кооперації між освітньою системою, владними інституціями та промисловістю. Своєрідність китайського досвіду полягає не лише у вираженій прикладній спрямованості навчання, а й, передусім, у системному злитті державних пріоритетів із потребами виробництва. Водночас з'ясовано, що досліджувані моделі фокусуються переважно на внутрішньому ринку праці КНР, а це, певною мірою, стримує інтеграцію іноземних здобувачів у міжнародний професійний простір.

Паралельно в роботі визначено провідні тенденції та детерміновано критерії ефективності управління підготовкою майбутніх фахівців у закладах фахової передвищої та вищої освіти України. На основі цих критеріїв детально проаналізовано специфіку структурних складників вітчизняних управлінських моделей. Завдяки цьому зафіксовано виразну диференціацію управлінських підходів відповідно до специфіки та профілю конкретного закладу, що безпосередньо зумовлює розмаїття наявних управлінських культур.

Науковою новизною та практичною цінністю дослідження є розроблення комплексних рекомендацій щодо адаптації китайського досвіду освітнього менеджменту в систему закладів фахової передвищої та вищої освіти України.

По-перше, у роботі систематизовано порівняльні параметри (від статусу закладу до стратегічної орієнтації програм), що визначають рамки адаптаційного процесу. По-друге, виокремлено критерії впровадження інновацій (тенденційність, нормативність, функціональність, цифровізація, локальність) через призму кореляції з провідними управлінськими функціями в Україні. По-третє, визначено сім стратегічних векторів реформування, серед яких кодифікація нормативної бази, раціональна автономія закладів, розбудова локальних цифрових платформ, розвиток дуальної освіти, підвищення кваліфікації керівників на засадах позитивно-психоедукаційного підходу, посилення моніторингу якості та міжнародна інтеграція. По-четверте, виокремлено взаємопов'язані компоненти механізму, що забезпечують концептуальну відповідність китайських моделей українським реаліям. По-п'яте, прогнозовано потенційні ризики та інституційні обмеження (статусна невідповідність установ, надмірна політизація управління в КНР, що виключає можливість запозичення, ресурсоємність і бар'єри для мобільності) та запропоновано дієві шляхи їх упередження.

Автором доведено, що успішна модернізація вітчизняної вищої та фахової передвищої освіти можлива не шляхом механічного переносу зарубіжних моделей, а шляхом їх автентичного узгодження з євроінтеграційним та соціально-економічним вектором України. Це дозволить суттєво підвищити цифрову зрілість, стратегічну гнучкість та практико-орієнтованість національного освітнього менеджменту.

Загальні висновки роботи є логічними, обґрунтованими та повністю відображають результати вирішення поставлених завдань.

Достовірність та новизна отриманих результатів. У дисертації У Яньчан представлено всі необхідні рівні наукової новизни (що зроблено ним уперше; що було уточнено й удосконалено; що набуло подальшого розвитку) отриманих у процесі роботи результатів. До найістотніших і значущих наукових результатів, що вперше представлені в дисертації автора, варто зарахувати: виокремлені та систематизовані сучасні тенденції (стратегічність, диверсифікація, цифровізація, компетентнізація, контрольованість) управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних закладах КНР, етапи їхньої трансформації та нормативно-правове забезпечення досліджуваного питання.

У роботі вперше обґрунтовано структуру синергійно-інтегрованої моделі управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР та визначено рівні управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР. Автором У Яньчан обґрунтовано сучасні критерії ефективності управління освітою майбутніх спеціалістів у закладах фахової передвищої та вищої освіти України та розроблено практичні засади адаптації досвіду КНР до сучасних тенденцій управління освітою в Україні.

Водночас, здобувачем уточнено сутність понять: «освіта», «система освіти», «вища освіта у КНР», «управління освітою», «управління вищою освітою у КНР», «вищі політехнічні коледжі КНР», «майбутні спеціалісти у вищих політехнічних коледжах»; «управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР»; удосконалено зміст, форми і методи управління освітою майбутніх спеціалістів у закладах фахової передвищої та вищої освіти України з урахуванням китайського досвіду.

Цілком логічно, що подальшого розвитку набули підходи до управління освітою майбутніх спеціалістів у закладах фахової передвищої та вищої освіти України.

Повнота викладення результатів досліджень у наукових публікаціях, відсутність порушення академічної доброчесності. Основний зміст та результати проведеного дослідження представлені у 8 наукових публікаціях, з яких стаття у науковому виданні, включеному до міжнародних наукометричних баз даних Scopus та/або Web of Science Core Collection, 3 статті у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України, 4 тези наукових доповідей.

Дисертація є самостійним науковим дослідженням, в якому відображено власні ідеї і напрацювання автора, що дозволило вирішити поставлені у роботі завдання. Дисертація містить теоретичні положення і висновки, сформульовані здобувачем особисто. Використані в дисертації ідеї й положення науковців мають відповідні покликання та використані з метою підкріплення ідей автора. Порушень академічної доброчесності в дисертації та наукових публікаціях, у яких висвітлено основні наукові результати дисертації, не виявлено.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження, його основні висновки й рекомендації оприлюднено і обговорено на засіданнях кафедри педагогіки Національного університету біоресурсів і природокористування України (2022–2026 рр.) на науково-практичних конференціях різних рівнів.

Практична значущість одержаних результатів дослідження полягає у тому, що У Яньчан узагальнено тенденції, методичне забезпечення процесу управління освітою

майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР та виокремлено рекомендації щодо ефективного функціонування моделі управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР, що можуть бути застосовані в Україні на різних рівнях вищої освіти.

Нам імпонує, що результати та висновки, отримані в ході дослідження, можуть бути використані при оновленні освітніх програм «Управління навчальним закладом» та окремих освітніх компонентів зі спеціальності D3 «Менеджмент», для підготовки курсів підвищення кваліфікації менеджерів фахової передвищої та вищої освіти України. Узагальнена синергійно-інтегрована модель управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР та методика моніторингу її ефективності можуть бути використані для вдосконалення управління освітою майбутніх спеціалістів у закладах фахової передвищої та вищої освіти України.

Оцінка змісту та основних положень дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам. Дисертація є самостійною науковою працею, в якій висвітлено авторські ідеї та розробки, що уможливили вирішення поставлених завдань дослідження. Робота складається з анотацій українською і англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел (293 найменування, із них 197 іноземними мовами) та 12 додатків. Загальний обсяг дисертації становить 247 сторінок. Робота містить ілюстративний матеріал – 6 рисунків та 15 таблиць. Загалом текст дисертації відповідає чинним вимогам щодо його оформлення.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Загалом, позитивно оцінюючи дисертацію У Яньчан, вважаємо за необхідне виокремити окремі дискусійні положення та висловити певні зауваження:

1. У роботі зазначено, що застосування цифрових платформ аналізувалося за трьома критеріями (функція, методи, результат). Проте в описі самих платформ автор зміщує технологічні інструменти (алгоритми штучного інтелекту, «великі дані», графи знань) та управлінські функції. Слід чітко розмежовувати, що є інструментом менеджера, а що – технологічним базисом платформи.

2. У роботі визначено сім пріоритетних напрямів впровадження в Україні китайського досвіду управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах, зокрема автор одночасно висуває вимогу «пріоритетності якості освіти засобами посиленого контролю» та «позитивно-психоедукаційний підхід до підвищення кваліфікації керівників» разом із психологічною підтримкою. Чи не виникне управлінського конфлікту всередині закладу, коли посилення контролю намагаються поєднати з позитивною психоедукацією?

3. Описуючи етапи трансформації моделі управління (від жорстко централізованої до інноваційно-стратегічної), автор фактично перелічує сучасні управлінські функції (децентралізація, цифровізація, партнерство). Проте етапи мають змінювати один одного в часі, тоді як у КНР цифровізація, партнерство з бізнесом та державне регулювання діють одночасно. Водночас, у контексті дослідження було б доцільним встановити хронологічні межі між етапами.

4. Визначаючи критерії впровадження в Україні досвіду управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних закладах КНР, у рамках критерію «нормативність» автор обґрунтовує доцільність «розробки процесів кодифікації освітнього законодавства» та «розширення участі закладів ЗФПО та ЗВО у нормативній діяльності». Було б доцільно уточнити, яким чином окремих коледж чи університет може реально здійснювати кодифікацію?

Вказані зауваження не мають принципового характеру і не знижують загального позитивного враження від роботи.

Загальний висновок. Аналіз дисертації, анотацій та опублікованих праць дає підстави для висновку про те, що дисертація У Яньчан на тему: «Управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР» є самостійним, завершеним дослідженням, має наукову новизну, теоретичне і практичне значення для педагогічної науки і практики. Вважаємо, що дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (зі змінами), а її автор У Яньчан заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка».

Офіційний опонент професор кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І. А. Зязюна Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, доктор педагогічних наук, доцент Наталія КОНОНЕЦ